

LESNI DELAVEC

Glasiilo Osrednjega društva lesnih delavcev

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu. — Uredništvo in upravništvo v Ljubljani, Šelenburgova ulica šte. 6/II, desno. — Naročnina stane letno 26 Din. — Oglasi se za milimeter prostora v dolžini širine enega stolpca računajo po 1 dinar. — Nefrankirane ali premalo frankirane dopise se ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so poštnine proste.

Štev. 17.

Ljubljana, dne 1. septembra 1923.

Leto II.

Čujmo!

Na vsak način je potrebno, da tu in tam vzamemo v roke tudi liste buržuazije in se prepričamo, kakšno mnenje vlada v vrstah kapitalističnega razreda. Slučajno nam je prišel v roke list, pisan v nemškem jeziku, ki izhaja v Zagrebu kot izrazito profesionalni, vneti zagovornik kapitalističnih interesov „Der Morgen“. Ta čifutsko kapitalistični list prinaša v svoji številki z dne 12. avgusta 1823 poročilo o zborovanju zveze industrijcev Hrvatske in Slavonije v Zagrebu, ki je za lesne delavce sploh tako poučno, da ga priobčujemo v celoti. Posebno pa še radi tega, ker vlada isto mnenje hrvatskih industrijcev tudi v Sloveniji in celi Jugoslaviji. Poročilo se glasi:

„Pred nekaj tedni se je vršila plenarna seja zveze industrijcev za Hrvatsko in Slavonijo, na kateri se je razpravljalo o zahtevah, ki jih je delavstvo posameznih podjetij pred kratkim upravam teh podjetij izročilo.

Po zahtevah za regulacijo plač, ki jih je predalo delavstvo, so bile takrat prizadete nekatere delniške lesnoindustrijske družbe na deželi in pa nekatere tovarne, nahajajoče se v zapadnem delu mesta Zagreba. In ker je nastopalo delavstvo po posameznih skupinah in ne kolektivno, so krogi industrijcev smatrali to postopanje kot pojav nove strategije in kot nov način v borbi dela proti kapitalu.

To je dalo povod, da so se zbrani industrijci na omejenem plenarnem zborovanju o takrat predstoječem mezdni pokretom temeljito posvetovali. Po izčrpnih razpravi in presoji vseh v poštev prihajajočih vprašanj so dospeli do rezultata, ki ga karakterizirajo nastopni sklepi:

1. V očigled politike finančnega ministra dr. Stojadinoviča, tičoča se deflacije, koja se zrcali v občutni redukciji bančnih kreditov, so točasno naši industriji razpoložljiva denarna sredstva tako minimalna, da je velikemu delu obratov vzeta vsaka možnost izkoristiti svoje polne produkcijske sposobnosti. Vsako nadaljno zvišanje izdatkov bi v očigled tega dejstva moralo imeti kot posledico omejitvev obratov.

2. Vsako nadaljno zvišanje produkcijskih in nabavnih stroškov bi proizvode tako silno podražilo, da bi naša eksportna industrija morala svoje prodajne cene določiti nad normo paritete, kar bi pomenilo, da bi se na svetovnem trgu popolnoma onemogočila. Nadalje bi naša industrija navzlic varnostnim carinam niti na domačem trgu ne prenesla konkurenco inozemstva.

Po ugotovitvi teh dejstev in po izjavah merodajnih strokovnjakov naše industrije je zveza industrijcev soglasno sklenila vse zahteve po povišanju plač in prejemkov odkloniti.

To tembolj, ker je predvidevati, da rezultat žetve, ako bo dobra, more privoditi zboljšanje naše valute. Porast valute pa bo logično vplival na padec cen na živežnem trgu. Da pa se varuje brezpogojna pravičnost, je zveza industrijcev iz svoje sredine določila posebno komisijo z nalogo, da vsak nesporazum in vsak spor preišče. Ako komisija dožene, da se plače delavcev v posameznih obratih nahajajo močno v nesoglasju s povprečnimi plačami drugih obratov, tedaj je tudi njena naloga posredovalno vplivati na sporazum v tem smislu, da se zadovolji tudi delavce.

Stavke delavcev, ki so na to sledile, so se ob odločnem odporu delodajalcev razbile. Delavci s svojimi zahtevami po zvišanju plač niso mogli prodreti, ker so delodajalci, vsled denarne krize prisiljeni, nastopili solidarno.

Navzlic jako dobri žetvi v zadnjih tednih še ni opazati nikake omenitve vredne pocenitve življenskih potrebščin. Padec cene pri kruhu je tako neznamen, da niti v poštev ne prihaja. Pri masti in drugih važnih življenskih potrebščinah kakor tudi pri lesu pa imajo cene stopajočo tendenco. Posledica tega dejstva je bil ponovni pokret med delavstvom, ki s svojimi zahtevami vnovič na celi črti nastopa. Stavka mornarjev se vleče takorekoč do nekonečnega, v trboveljskih premogokopih stavka približno 11.000 delavcev, v hrvatskem Zagorju prete rudarji s stavko, če se njihovim zahtevam čimpreje ne ugodijo. Nadalje so se pojavili mezdni spori v neki tovarni za palce, nekaterih mlinih, oljarni, pivovarni v Zagrebu, tovarni za kvas v Savskem Marofu in še v celi vrsti drugih tovarn.“

Tako gre modrovanje g. industrijcev dalje. V poročilu je še zapisano, da je morala neka papirnica v Zagrebu obratovanje ustaviti, ker vsled delavskih zahtev ni bila več v stanu konkurirati s papirnicami v Sloveniji, kojih produkcijski stroški so za 30 odst. nižje. Gospodje namizgavajo, da bo moralo vzhledu zagrebske papirnice slediti niz drugih obratov, če delavstvo od svojih zahtev ne bo odnehalo. Potem poročilo pravi: „Problem razmerja med delom in kapitalom postaja od dneva do dneva težji. Ne le pri nas, ampak na celem svetu se nasprotje med delom in kapitalom čez dalje bolj in bolj poostruje. Sedanja situacija je popolnoma jasna in enostavna, dejstvo je, da se je vsled deflacijske politike obtok papirnatih novčanic nekoliko zmanjšal, dejstvo pa je tudi, da se draginja v nobenem odgovarajočem razmerju ni zmanjšala, in da kmetovalec svoje pridelke prodaja za visoke cene ali pa, če se mu ne nudijo visoke cene, prodajo istih sploh zadržuje. Dejstvo pa je tudi dalje, da delavec in uradnik s svojimi današnjimi plačami izhajafa silno težko ali pa sploh izhajati ne moreta. Dejstvo pa je končno tudi to, da delodajalci kakor tudi fak-

torji v privatnem gospodarstvu ter država ne razpolagajo z onimi potrebnimi sredstvi, ki bi jih za zboljšanje plač nujno rabili.“

Končno berejo gospodje levite delavskim zaupnikom, ki se baže ne zavedajo svoje odgovornosti, in pravijo: „V zadnjem času smo doživeli slučaje, da si delavski voditelji, med njimi tudi poslanci, niso bili na jasnem glede dalekosežnosti njihovega ravnanja. Izzivali so konflikte, kojih izid je bil dovoljen samo radi tega, ker je bila konjunktura slučajno dobra. Ti časi so pa definitivno minili. Današnja doba nalaga veliko več odgovornosti kakor pa jo je bilo takrat opaziti pri delavskih voditeljih. Današnje mezdno gibanje se je tako iz narodnih kakor tudi iz gospodarskih razlogov pričelo v neugodnem času. V inozemstvu se polagoma javlja večje zaupanje v naš dinar in inozemski kapital s povečanim interesom računa na možnosti investicije v Jugoslaviji. Sedanji val mezdnih pokretov pa bo v očigled tega dejstva vplival na celoten razvoj le kvarno, ker inozemstvo karakter tega pokreta v polni meri ne more presojati objektivno. Pokret ima sicer čisti značaj meznega vprašanja brez vsakojakih političnih ali socialnih primesi, vendar je želeli, da delavski voditelji ne izgube izpred oči trenutno situacijo in se v polni meri bodo zavedali svoje odgovornosti.“

S takimi sirenskimi glasovi torej znajo gospodje industriji delati reklamo za se v javnosti. Njihova pretnja, da bodo svoja podjetja pozapri, bo delavce pustila popolnoma hladne. Kakor jim drago! Svojih podjetij niso ustanovili radi delavcev in tega se delavci prav dobro zavedajo. Za gospode kapitaliste nikoli ni ugoden čas za zvišanje plač. Radi lepšega sicer tudi omenjajo, da je delavcem pri sedanjih plačah izhajati nemogoče, v isti sapi pa jim ob enem tudi dopovedujejo, da drugače ne gre in da je stradanje delavcev edini izlaz iz gospodarske kalamitete. Odgovor na vse te uglajene in priliznjene jeremijade kapitalistov je čisto enostaven in lahak. To, kar ste gospodje kapitalisti sami razorali, to si tudi sami konsolidirajte. Delavce naša gospodarska kriza in kakor to že vse imenujete bore malo briga. Delavcev popreje niste vprašali in jih niste vpoštevali ter jih tudi pozneje ne boste. Delavstvo nima absolutno nobenega interesa na tem in tudi ne dolžnosti, da bi vam pomagalo sanirati vašo privatno, kapitalistično gospodarstvo, da si boste ob računskih zaključkih določevali še višje dividende, za katere ste delavce opeharili

Gozdarstvo v Sloveniji.

Ljubljanska podružnica šumarskega združenja Jugoslavije je izdalo knjigo pod naslovom „Kratek popis gozdnega gospodarstva v Sloveniji“ z dodatkom inž. A. Šivica „Gozdarstvo v Sloveniji“. Iz knjige, ki je zelo poučna, posnemamo nekaj zanimivih statističnih podatkov o gozdnem gospodarstvu naše pokrajine.

Celokupna površina Slovenije znaša 15.856 kvadratnih kilometrov. Od te površine pokrivajo gozdovi 6732 kvadratnih kilometrov, torej 42 odst. Od tega odpade na državne gozdove 1494 ha ali 0·22 odst., na verski zaklad 18.208 ha ali 2·70 odst., na občine in vasi 5878 ha ali 0·88 odst., na deželo in okraje 276 ha ali 0·04 odst. in na razne cerkvene ustanove 15.038 ha ali 2·23 odst.

Gozdov v skupni lasti je 18.028 ha ali 2·67 odst., v lasti delniških družb 6676 ha ali 0·99 odst., v lasti raznih denarnih zavodov 3619 ha ali 0·53 odst. in v lasti raznih zasebnikov 603.783 ha ali 89·74 odst.

pri plačah. Delavci zahtevamo kruha in sicer dosti kruha, ker vemo, da je kruha dovolj za vse, če se ga pravično razdeli. Delavci niso nikaka požarna bramba, ki naj bi gasila gorečo hišo kapitalističnega gospodarstva. To naj si gospodje zapomnijo.

Sodrugri lesni delavci sedaj lahko vidijo, kako je vse delo delodajalskih organizacij v prvi vrsti naperjeno proti delavcem. In če bi še kdo trdil, da bomo proti tej kapitalistični svojati kaj opravili brez močne strokovne organizacije, ta bi spadal nemudoma v norišnico. Kdor ni slep, bo vse svoje sile napel, da privede zadnjega lesnega delavca v strokovno organizacijo.

Inšpekcija dela.

I.

Pred nami leži obsežna knjiga, ki jo je izdalo ministrstvo za socialno politiko. Vsebinsko knjigi tvorijo poročila posameznih uradov inšpekcije dela. Nas v prvi vrsti zanimajo poročila inšpekcije v Ljubljani in Mariboru; ogledali pa si bomo razmere tudi drugod. Pred vsem pa moramo konstatirati silno nazadovanje in omejitve te drugače velevažne panoge socialne politike. Pričnimo najpopreje z inšpekcijo dela v Ljubljani.

Tedanji inšpektor dela, g. inž. Mihor, navaja, da se je vsled opustitve inšpekcije dela v Celju delokrog ljubljanske inšpekcije povečal za četrtno, hkrati pa sta bila odpuščena iz službe neki sekretar in neki pisar, brez da bi se namestilo drugih. Le uradni sluga, ki je bil istotako odpuščen, je dobil namestnika. Celjski inšpektor dela, ki je po opustitvi tamošnje inšpekcije bil poleg neke uradnice določen za ljubljansko inšpekcijo, v Ljubljano sploh nikoli ni prišel. Če že pri prejšnjem manjšem okrožju personal od daleč ni zadostoval, je jasno, da pri povečanem delokrogu in zmanjšanem osebju o zmaganju nalog inšpekcije niti govora biti ne more.

V okrožje inšpekcije dela v Ljubljani spada Ljubljana mesto, Ljubljana okolica ter okrajna glavarstva odnosno sodni okraji Črnomelj, Kamnik (razen občin Motnik, Trojane in Špitalič), Kočevje, Kranj s koroško občino Jezersko, Krško, Litija, Logatec, Novo mesto, sodna okraja Brežica in Sevnica, občine Veliki Kamen in Mrčno selo sodnega okraja kozjanskega, sodna okraja Laško (razen občine Sv. Rupert) in Kastav.

Po vegetaciji se dele gozdovi v Sloveniji sledeče: Listavcev je kakih 229.152 ha, iglavcev 261.048 ha, mešanih gozdov, v katerih so zastopana igličasta in listnata drevesa, kakih 183.000 ha. V iglatih gozdih prevladuje smreka, na kraševitem ozemlju pa jelka. V listnatih gozdih je bukev na prvem mestu, le v Prekmurju je hrast bolj zastopan. V naših planinskih krajih lepo uspeva macesen.

Po vrsti vzgoje in obratovanja imamo: 635.630 ha visokih gozdov, 21.961 ha gozdov je nizke rasti, srednjih gozdov je okoli 15.610 ha.

Donos gozdov na ploskvi, izkazani v davčnem katastru, znaša povprečno po 2·8 polnih kubičnih metrov lesa na leto in hektar, na vsej gozdni površini tedaj kakih 1.885.000 polnih kubičnih metrov. Od tega je okoli 1 milijon polnih kubičnih metrov sposobnega za tehnično porabo, ostalih 47 odstotkov, torej okoli 885.000 polnih ali 1.180.000 prostornih kubičnih metrov za kuriyo. Navedeni letni donos lesa pa je faktično še precej večji. Leta 1921. se je, v kolikor je bilo možno zbrati podatke, posekalo v svrhu tehnične porabe približno

Okrožje ljubljanske inšpekcije dela ima preko 6000 produktivnih obratov, pri tem trgovina ni všteta. Izmed teh je približno 600 obratov tovarniškega značaja.

Glede nadzovanja pravi poročilo, da je vsled nezadostne organizacije urada ostal velik del obratov starih kakor novih nenadzorovan (!), vsled česar niti mogoče ni sestaviti popolne statistike vseh obratov okrožja.

To je jasno povedano. Klavernejšega izpričevala si ministrstvo za socialno politiko, ki je iz inšpekcije dela napravilo pravcato marijoneto, izpostaviti ni moglo.

Lesnoindustrijskih obratov je inšpekcija dela ljubljanska nadzorovala, to se pravi potom svojih organov obiskala 73. Od teh je bilo nezgodno zavarovanih 45. Tovarniškega značaja pa jih je bilo 13. Kot gonilno silo se je v 42 obratih porabljal motorje, 31 obratov pa je bilo urejenih na ročni pogon. Število konjskih sil v teh 73 obratih je bilo sledeče: na vodo 238, kaloričnih (na kurjavo) 345 in električnih 166. Do 14. leta starosti v teh 73 obratih ni bil zaposlen nihče, moških od 14. do 18. leta starosti 73, preko 18. leta 364, ženskih od 14. do 18. leta starosti 6, preko 18. leta 16, skupaj 459. —

Izmed tapetniških delavnic je inšpekcija dela pregledala samo eno!

Interesantno je, da je v okrožju ljubljanske inšpekcije dela bilo tekom leta 1922 ustanovljenih 52 novih žag, deloma vodnih, parnih ali na električni pogon. Preurejenih je 7 in povečane 3 žage. Mizarskih delavnic je nastalo novih 4, moderniziranih je bilo 5, povečane pa so bile 2. Nove dve tovarne ste nastale za izdelovanje lesnih čevljarskih cvekov. Delavnica za izdelovanje ščetk (čopičev) je nastala 1, izdelovalnica telovadnega orodja 1 in konečno je bila ena stolarna preurejena.

Tudi pri posredovanju ob priliki raznih sporov, mezdnih razprav ter stavkah inšpekcija dela ni bila na svoji višini.

Poročilo izkazuje, da je inšpekcija sodelovala v 31. slučajih mezdne oziroma stavkovne narave. Če imamo pred očmi, da se teh 31 slučajev tiče najraznovrstnejših panog industrije in obrti, lahko rečemo, da je delavnost inšpekcije dela bila v tem pogledu zelo minimalna.

Kako je v ljubljanskem okrožju inšpekcije dela poskrbljeno za zdravje in varnost delavcev najbolj dokazuje dejstvo,

da je prijavljeno število nezgod leta 1921 znašalo 592, leta 1922 pa 960. Smrtnih nezgodnih slučajev je bilo leta 1921 5, leta 1922 pa 15. Slučajev obolelosti je pri bolniški blagajni v Ljubljani bilo javljenih leta 1920 17.807, leta 1921 27.308, leta 1922 pa celo 35.000.

Poslušajmo, kaj pravi o tem inšpekcija dela: „Ako se uvažuje, da znaša narastek nezgodnemu zavarovanju podvrženih obratov približno 15 odst., dočim znaša narastek nezgod približno 60 odst., narastek števila obolenj pa nad 29 odst., ni dvoma, da pomeni končni narastek nezgod in obolenj povsem nepotrebno slabenje jakosti fizične delovne sile naroda, nepotrebno vsled tega, ker bi prohibitivna služba inšpekcije dela pri primerni organizaciji urada, torej z razmeroma skromnimi sredstvi in stroški, omejilo neizogibno škodo na zdravem telesu naroda do skrajne meje in vsekakor onemogočila, da bi bile varnostne in higijenske odnosno socialne prilike za delovno ljudstvo, ki je zaposleno v obrti in industriji, slabše, kakor so te v naprednejših državah itd.“ Stavek zaključuje: „Napredne države so že zdavnaj spoznale veliko važnost tosmernega varstva delovnega ljudstva svojega naroda v svrhu obdržanja jakosti delovne sile, ki je poleg drugih činjenic merilo jakosti celega naroda.“

Če že pristaš buržuazije inž. Mihor tako govori, potem je pač jasno, da je vsa inštitucija inšpekcije dela le zato tukaj, da jugoslovanska buržuazija z njo briše delavstvu oči.

Kako izgleda v lesnoindustrijskih obratih v splošnem, nam kaže tabela, iz katere je razvidno kakšne pomanjkljivosti je inšpekcija dela pri svojem pregledovanju ugotovila. Tako je na primer bil v 15 delavnicah zrak okužen, v 6 delavnicah je bil velik nered in silno velika nesnaga. Pri 5 obratih so stanovali delavci v stanovanjih, ki niso bila za bivanje prikladna. V 50 lesnoindustrijskih podjetjih je inšpekcija ugotovila nezadostne higijenske naprave, v 23 obratih pomanjkljive varnostne naprave, v 38 obratih so bile strojne in tehnične naprave pomanjkljive. Glede zaposlenega osebja je inšpekcija dela pri lesnoindustrijskih obratih konstatirala in sicer: v 3 obratih so bili kurjači in strojniki neizprašani, vajence se je izrabljalo pri 6 mizarskih mojstrih, delavskih izkazov ni bilo pri 47 obratih, brez učne pogodbe so se nahajali vajenci pri 14 mizarskih mojstrih, predolgi delovni čas je bil ugotovljen v 47 obratih itd. Razen tega so slučaji nepravilnega plačila

947.000 polnih kubičnih metrov lesa. Vrednost tega posekanega lesa se ceni na 75.620.000 Din. Za drva za kurjavo in oglje se je posekalo leta 1922. 900.000 polnih kubičnih metrov lesa. Vrednost teh drv se ceni v gozdu za leto 1921. na 27.360.000 Din.

Največ gozdnih sadik vzrejajo drevesnice, ki so v oskrbi gozdarskega osebja politične uprave. Iz teh drevesnic si nabavljajo interesenti za pogozdovanje potrebne sadike. Drevesnice so pred vojno vzgajale na leto 10 do 15 milijonov sadik, po vojni pa se je nega drevesnic žal precej zanemarila. Danes se vzdržuje iz državnih sredstev 10 drevesnic s skupno površino 70.900 ha. Ljubljanski drevesnici slede glede produkcije po vrstnem redu drevesnice v Novem mestu, Kočevju, Gornji Radgoni, Logatcu, Črnomlju, Mozirju, Murski Soboti in v Ptujju. Za lastne gozde imajo nekatera veleposestva svoje gozdne drevesnice. Na državnih in verskozakladnih posestvih imamo 11 malih drevesnic, ki merijo skupaj 11.853 ha. Zasebniki so imeli leta 1922 v obratu 78 drevesnic v skupni izmeri 118.009 ha.

Izpremembe gozdov v druge obdelovalne vrste ali krčitve gozdov so se leta 1922 dovolile na podlagi utemeljenih pro-

šenj v 93 slučajih na ploskvi, ki meri 8577 ha. Gozd se je izkrčil večinoma v njive, travnike, vinograde in sadovnjake.

Gozde, v katerih je radi neugodne lege in raznih slabih razmer potrebno previdno gospodarjenje z ozirom na izkoriščanje lesa, imenujemo zaščitene gozdove. V Sloveniji je uvrščenih med zaščitene gozde 193.750 ha. Ti gozdi se nahajajo v prvi vrsti na pobočjih naših planin.

Obrambenih gozdov imamo 2705 ha. Največ jih služi v varstvo železnic, cest in raznih naprav.

Požari so leta 1922 poškodovali mnogo gozdov. Vsega skupaj je bilo po požarih prizadetih v Sloveniji 105 ha gozdov. Škoda znaša 331.000 Din. Požare je povzročila v 25 slučajih neprevidnost, v 4 slučajih zlobna roka, v 6 slučajih železniška lokomotiva, v 13 slučajih pa je ostal vzrok neznan.

Iz teh podatkov je jasno razvidno, da je v Sloveniji gozdarstvo prav dobro razvito, a velika škoda je, da nimamo do danes v Sloveniji niti ene gozdarske šole, kjer bi se nudila prilika primernega pouka o gozdarstvu. Naloga mero-dajnih faktorjev je, da storijo v tem pogledu primerne korake.

za čezurno delo, pregreški glede odpovednega roka, krivične vknjižbe v delavske knjižice itd. Slučaji, da delodajalci delavce niso priglasili niti pri bolniški blagajni, niti pri nezgodnem zavarovanju, niso bili nič redkega.

Zanimiva je tudi ugotovitev inšpekcije dela, da mnogi podjetniki naznanijo zgradbe svojih obratovališč še le tedaj obrtnim oblastvom, kadar so zgradbe že gotove, ne da bi popreje predložili načrtov.

Državnega pravnika na nas ščuvajo.

Začetkom druge polovice meseca avgusta t. l. sta stala pred okrajnim sodiščem v Ljubljani dva mizarja. Bila sta to sodruga Brolih in Rupnik. Bila sta obtožena na podlagi ovadbe nekdanjega predsednika strokovne organizacije in sedanjega mizarskega mojstra ter predsednika zadruga mizarskih mojstrov v Ljubljani in ljubljanske okolice gospoda Petrovčiča. Zadeva je sledeča: Ne dolgo tega je hotel delati v mizarski delavnici g. Rojina neki mizar, ki ni bil organiziran. Isti slučaj je bil tudi v mizarski delavnici tvrdke Binder & comp., kjer je g. Rojina tudi udeležen. Budni naši sodrugi obeh delavnic so takoj opazili, da ni nekaj v redu. Niso se varali. Ne prvi, ne drugi se ni mogel izkazati, da vrši napram strokovni organizaciji svojo dolžnost, in ker na noben način ne gre, da bi prihajali in se vsedali v toplo gnezdo ter težko pridobljene ugodnosti uživali ljudje, ki ne poznajo ne požrtvovalnosti in ne solidarnosti, je enega na to okolnost in na sklep ljubljanskih mizarjev in strojnih delavcev opozoril s. Brolih, drugega pa s. Rupnik. Učinek te opozoritve je bil ta, da je mizar Slemenšek, ki je došel iz Šoštanj, pobral svoja šila in kopita in šel nazaj, odkoder je prišel. Drugi je istotako uvidel, da ne ravna prav, je še navzlic temu izjavil, da postane član, kar je pozneje tudi storil.

Gospoda Rojino imamo na sumu, da je imel pri ovadbi svoje prste vmes, da pa se je znal spretno skriti za hrbet g. Petrovčiča. Pa naj je bil pravi inspirator kdorkoli, dejstvo je, da je g. Petrovčič ljubljanskim mizarjem in njihovi organizaciji prisegel kruto maščevanje.

V ovadbi, ki jo je podpisal kot predsednik zadruga mizarskih mojstrov ter poslal na državno pravništvo, je prvič zahteval eksemplarično kaznovanje sodrugov Broliha in Rupnika, drugič pa je zahteval nič več in nič manj kakor — razpust strokovne organizacije ljubljanskih lesnih delavcev! — Državno pravništvo pa je bilo pametnejše kakor g. Petrovčič in je zato ovadbo izročilo okrajnemu sodišču. Slemenšek, ki je bil zaslišan pri okrajnem sodišču v Šoštanju, poleg gosp. Rojine in vseh ostalih prič nazvlic svojim obtežilnim izpovedmi niso opravili ničesar. Okrajni sodnik je iz prevelike vneme obtožiteljev kmalu spoznal, da se gre za akt maščevanja, in je oba sodruga oprostil.

Gospod Petrovčič kot bivši delavski organizator prav dobro ve, kaj pomeni posredovanje dela v delavski strokovni organizaciji, zato je od tistega trenutka, ko so se pojavili početki posredovanja v strokovni organizaciji lesnih delavcev, pričel na to organizacijo bruhati ogenj in žveplo.

Afero v delavnicah g. Rojine in Binder & comp. je smatral za dobro došlo priliko, da porine strokovni organizaciji lesnih delavcev nož v prsa. Mi se v resnici g. Petrovčiču — katerega smo vedno smatrali za resnega moža — čudimo, da se je tako daleč spozabil. Strast ni nikoli dobra. Vedeti bi pa tudi moral, da ljubljanski mizarji, ki jih je tudi on svoje-

časno vzgajal, niso kar tako od muh, da bi jih meni nič tebi nič bilo mogoče iz lepa ugnati v kozji rog. Blamažo, za katero je danes bogatejši, bi si bil prav lahko prihranil.

Z ozirom na celo zadevo povemo samo še to le: Ako bi se smelo smatrati sklepe delavske strokovne organizacije, ki se notabene vedno krečejo v okvirju zakona, za teror in bi bil kdo opravičen zahtevati razpust te organizacije, kakor se je to zahtevalo v ovadbi, tedaj bi se morala razpustiti tudi zadruga mizarskih mojstrov. Kajti v tem slučaju lahko rečemo, da njeni sklepi, v kolikor tangirajo delovno razmerje, tudi niso nič drugega kot teror. Stojimo na stališču, da je pravica za vse enaka. Zato pamet, ki je včasih boljša kot žamet.

Konec stavke v Mislinjah.

Dne 14. avgusta 1923 bi se imela vršiti razprava pri inšpekciji dela v Mariboru. Prišli so: Sodrugi Gros in Jaš iz Mislinj kot zastopnika stavkujočih, Tokan in Bradeško iz Ljubljane kot zastopnika strokovne organizacije lesnih delavcev ter s. Likar kot zastopnik delavske zbornice, toda g. Pergerja ni bilo, navzlic temu, da ga je čakal tudi g. inšpektor dela inž. Dejak. Iz razprave torej ni bilo nič. Sodrugi Gros, Jaš in Tokan so se nato podali v Slovenjigradec. Med tem, ko sta prva dva šla v Mislinje, je s. Tokan drugi dan, to je dne 15. avgusta, pri okrajnem glavarstvu izposloval razpis nove razprave na dan 16. avgusta. Vabilo okrajnega glavarstva je za Pergerja nesel v Mislinje kar s. Tokan sam. V Mislinjah je vabilo v navzočnosti s. Grosa izročil orožnikom, ki so ga končno isti dan še izročili Pergerju. Na predvečer razprave, to je dne 15. avgusta, se je ob 5. uri popoldne vršil na dvorišču gostilne Majcen shod stavkujočih. Pri ti priliki je bilo konstatirano, da je uprava Pergerjevega veleposestva dala pred dvema cerkvama razglasiti, da se sprejemajo delavci in delavke. Bil je ta dan ravno praznik. Gospod Perger je sicer že večkrat izjavil, da mu ni prav nič ležeče na tem, če delavstvo dela ali ne, razglas pred cerkvama pa je dokazal, da mu vendar ni vse eno, če se v obratih dela ali ne. Morda je hotel strašiti tudi delavstvo. Po daljšem govoru s. Tokana je delavstvo soglasno sklenilo, da drugi dan ne pojde na delo. Ob enem se je delavstvo tudi dogovorilo, da drugi dan pojde na vse zgodaj pred tovarno za lepenko ter za vsako ceno prepreči početek dela, dokler razprave ne bodo zaključene stavkujočim v prid.

Pergerju je bilo silno ležeče na tem, da bi vsaj tovarna za lepenko pričela obratovati, ker ima z nekimi sorodnimi bratci v Zagrebu glede produkcije lepenke gotove obveznosti. Stavkujoči delavci in delavke so bili pravočasno na svojem mestu in prav je bilo tako, kajti v primerni razdalji se je za smrekami skrivala cela jata ljudi, ki so jih najeli razni Prevalniki, da prično delati namestu stavkujočih. Ali ti reveži na duhu, videč odločnost stavkujočih, se navzlic bodrilu žandarjev nisi upali priti blizu. Tako je delo počivalo naprej. Pergerjev namen, da bi se med razpravo v tovarni za lepenko že delalo, se je izjalovil. Med tem je vlak nesel sodruga Jaša, Grosa in Tokana na razpravo v Slovenjigradec. Nekoliko pozneje je s svojo ekvipažo dospel tudi Perger. Komaj je glavarstveni komisar g. Ajlec otvoril razpravo, že se je pojavil Pergerjev mefisto dr. Pirnat. Vsekakor je dr. Pirnat advokat svoje vrste. Demokrat od glave do pete, narodnjak non plus ultra, organizator Orjune, ob enem pa tudi strasten zagovornik nemškega kapitala, ki kakor v tem slučaju pije slovenskim delavcem in delavkam kri in mozek. Živijo slovenski narodni advokat

dr. Pirnat! Razprava je prvotno potekala precej mirno in dostojno. Ko pa je dr. Pirnat pričel o delavstvu rabiti izraze, ki jih je morda navajen pri razpravah s klepetavimi babami in potepuhi, sta si s sodrugom Tokanom skočila v lase. Nastal je silovit prepir in kričanje. Oba sta razburjena tolkla s pestmi o mizo. In ker je s. Tokan dr. Pirnatu povedal svoje mnenje o advokatih Pirnatove sorte, je končal prepir z obojestranskim žuganjem s tožbami.

Končni izid razprave je bil, da se je obojestransko podpisala pogodba. Zvišanje plač znaša od 1 do 3 kron na uro, kar res ni veliko, ako pa upoštevamo, da je to bila prva stavka, ki jo je mislinjsko delavstvo vodilo in da je to stavko vodilo v pričo cele množice naravnost strupenih sovražnikov pod najtežjimi pogoji, tedaj moremo reči, da se je končala lepo. Važna je tudi pogodbeni ureditev deputatne kurjave.

Dne 16. avgusta se je pri Majcnu vršil daljši shod, kateremu je prisostvoval zopet s. Tokan. Po razpravi o rezultatu pogajanj se je soglasno sklenilo, da se dne 17. avgusta zopet prične z delom.

Korporativno so delavci in delavke delo zapustili, korporativno so po poteku štirih tednov stavke delo zopet nastopili. Mislinjski proletarci — to se mora priznati — so stavkali naravnost vzorno. Mnogi delavci po mestih bi si jih lahko vzeli za vzor.

Sedaj pa mislinjski sodrugi in sodružice na delo za strokovno organizacijo. Ravnokar končani pokret je pač dovolj jasno pokazal, da brez strokovne organizacije ni življenja.

Obrtni shod v Ljubljani.

„O priliki velikega sejma se bo vršil v Ljubljani dne 8. septembra ob 10. uri dopoldne v dvorani „Kazine“ obrtniški shod. Shod, ki ga sklicuje „Deželna zveza obrtnih zadrug“, bo obravnaval stanovska vse obrtnišvo zadevajoča vprašanja, tako vprašanja o izenačenju davkov, vprašanja preosnove zakona o zavarovanju delavcev, o prisilnem zavarovanju obrtnikov in njih rodbinskih članov zoper bolezni in za starost in vprašanje o uvedbi obligatorne mojstrske preizkušnje.“

To notico čitamo po vseh meščanskih časopisih. Gospodje obrtniki bodo torej zopet imeli priliko izbruhati ves svoj nabran srd na delavce in njihove psevdo socialno politične institucije. Navajeni smo že na to, da ne mine nobeno tako zborovanje brez „energičnih“ protestov proti vsemu, kar je delavskega, in zato želimo gospodom obrtnikom dober tek.

Strokovna terminologija.

Doslej smo v mizarški stroki bili navajeni, da smo vse orodje in druge pripomočke imenovali tako, kakor smo pač bili navajeni, v nemškem jeziku. Ali niti v nemščini nismo imena posameznih predmetov izgovarjali pravilno, namesto Hobelbank smo kratkomalo rekli „pank“ itd. Polagoma se potom obrtnega šolstva pričanja tudi v mizarstvu uvajati in razvijati lastna domača terminologija oziroma nazivoslovje. Razume se, da se zlasti starejši mizarji bodo še dolgo posluževali starih izrazov, ni pa dvoma, da bo domače izražanje prihajalo v veljavo. Če se ne motimo, je bila tovarna pohoštva tvrdke Naglas v Ljubljani prva, ki je na vratcih omarice za orodje (cajgram) dala nalepiti slovensko strokovno terminologijo za orodje. Imena posameznih predmetov oziroma orodja so:

Dleta — Eisen.

Dleto — Stemmeisen
dolbilo — Lochbeutel
jeran — Balleisen
vajalo — Stechbeutel
žlebilo — Hohleisen.

Skobličiči — Hobel.

Brazdar — Zahnhobel
dvoreznik — Doppelhobel
grabničar — Grathobel
kosmač — Schropphobel
ličnik — Schlichthobel
spahalnik — Rauchbank
strgalnik — Schabhobel
utornik — Nuthobel
vinčenjak — Gesimshobel
žlebnik — Falzhobel.

Merila — Masse.

Črtalnik — Streichmass
jeralnik — Gehrmass
kljuka, lesena — Winkelhaken
kljuka, železna — Winkelhaken aus Eisen
merilo — Masstab
ogelnic — Winkelmass
poševnik — Schrägmass
zarezilnik — Schneidmass

Pile — Feilen.

Gosta pila — Schlichtfeile
okrogla pila — Lochfeile
rašpa — Rassel
žagarica — Sägefeile
ploščnata pila — Plattfeile
ploščnata rašpa — Platttraspe
okrogla pila — Rundfeile
pila nožarica — Messerfeile
polokrogla pila — Halbrundfeile
pila repatica — Repatenfeile.

Svedri — Bohrer.

Šilo — Spitzbohrer
žebnik — Nagelbohrer
osrednjak — Zentrumborher
polževi sveder — Schneckenbohrer.

Žage — Sägen.

Žaga čepnica — Absatzsäge
žaga grabničarica — Gratsäge
žaga izrezovalka — Schweif-säge
žaga luknjarica — Spitzsäge
lisičji rep — Fuchsschwanz
velika žaga — Örtersäge
žaga zarezalnica — Schlitzsäge

Raznovrstno orodje — Diverse Werkzeuge.

Izvičaj — Schraubenzieher
veliko kladivo — Tischlerhammer
malo kladivo — Stiftenhamm.
klešče — Beisszange
ognjilo — Ziehklingstahl
prebijač — Durchschlageisen
razvrtač — Ausreiber
razvodka — Schränkeisen
rezilnik — Schnitzer
risalec — Reissahle
skoba — Bankhaken
strgulja — Ziehklinge
šestilo — Zirkel
vrtalo — Bohrwinde.

Izven omare.

hlapec — Bankknecht
omelo — Bartwisch
privijalo — Schraubenzwinge
skobelnik — Hobelbank.

Zakon 1154 b.

(Zaupnikom v ravnanje.)

Vsled spremembe drugega odstavka tega zakona, ki je bila objavljena v Uradnem listu št. 105 l. 1922 in katerega si danes delodajalci, kakor tudi delojemalci vsak po svojem razlagajo, nastajajo vedno spori, pri katerih je seveda delavec tisti, ki zakona ne pozna in radi tega tudi malokedaj svoje stališče uveljavi.

Zakon, čigar drugi odstavek je bil, kakor že gori omenjeno, spremenjen, se glasi v sedaj veljavnem besedilu:

§ 1154 b. Službojemalec obdrži svojo pravico do plačila, če je po najmanj štirinajstdnevni službi zaradi bolezni ali nezgode za razmeroma kratko, vendar ne nad teden dni trajajočo dobo zadržan od dela, ne da bi bil to zakrivil sam namenoma ali iz velike malomarnosti. Isto velja, če je zadržan od dela iz drugih važnih, njegove osebe se tičočih vzrokov, ne da bi jih zakrivil sam.

Zneske, ki jih prejema nameščenec v času, ko je zadržan,

in sicer na podstavi javnopravnega zavarovanja, sme delodajalec v celoti odtegniti od plače.

To je besedilo zakona.

Kako naj si delavec ta zakon razlaga?

Ta zakon ureja službeno razmerje tako, da ima delavec v gotovih slučajih tudi takrat, kadar ne dela, pravico do svoje plače. Pogoji za to so sledeči:

1. Delavec mora biti že 14 dni zaposlen v podjetju.

2. Zapreka je morala nastati radi bolezni, nezgode ali drugih važnih vzrokov, ki se tičejo delavca samega.

3. Zapreko ne sme delavec povzročiti namenoma ali iz malemarnosti.

4. Zapreka sme trajati le razmeroma kratko dobo in ne sme presegati dobe enega tedna.

Vsak delavec, ki je že 14 dni zaposlen pri kakem podjetniku, ima torej pravico do enotedenske plače, ako je od dela zadržan brez lastne krivde, radi bolezni, nezgode ali radi druge važne zapreke. Vsakoršni odtegljaji od plače so radi tega izključeni. Neutemeljene zamude delovnega časa so seveda izvzete. Vsekakor se bo pa moralo ozirati na zamude delovnega časa, ki so utemeljene. V slučaju, da je delavec sam bolan, v slučaju, da njegova žena, otroci ali bližnji sorodniki nenadoma obolijo (ponesrečijo) in on radi tega z dela izostane, bi se mu moralo zamujeni čas plačati.

Ravnotako se ne bi smelo delavcu odtegniti od zaslužka zamujenega časa, ako je vabljen kot priča ali stranka k sodnji ali k naboru, če je zadržan pri vršitvi javnopravnih funkcij, kakor na primer kot prisodnik obrtnega sodišča ali davčne komisije ali vršitve svoje volilne dolžnosti.

Na drugi strani pa bodo odtegljaji dovoljeni, ako je delavec po lastni krivdi od dela zadržan. Če je delavec radi pretepa ali radi pijanosti nastale bolezni od dela zadržan, mu seveda ne pripada nikaka odškodnina. Ravnotako ne, ako bi bil delavec obsojen na kazen, ki jo mora prestati v ječi.

Ako dobiva delavec v slučaju zadržka iz službe kako podporo iz kakega javnopravnega zavarovalnega zavoda, mu sme delodajalec isto odtegniti od zaslužka. To se pravi, ako delavec zasluži tedensko 200 Din mu mora delodajalec diferenco na 200 Din, to je v tem slučaju 100 Din doplačati.

S tem smo opisali v kratkih obrisih razlago, ki pa gotovo ne vsebuje vseh slučajev, ki se dnevno dogajajo. Radi tega opozarjamo vse naše člane, da se v slučajih, v katerih si niso na jasnem, obračajo po informacije na svoje organizacije, katere bodo v takih slučajih dajale potrebna navodila in nasvete.

Določba § 1154 b ne pomeni nespremenljivega prava.

Ta določba torej tam ne velja, kjer se je v službeni pogodbi delavec zavezal, da ne bo zahteval odškodnine po paragrafu 1154 b.

Obračajte se vedno na svojo strokovno organizacijo.

V onih državah, kjer je duh solidarnosti, zavesti in zavednosti med lesnimi delavci, zlasti med mizarji, razvit, kakor je to na primer slučaj v Avstriji, na Čehoslovaškem, v Nemčiji itd., igra strokovna organizacija v življenju lesnih delavcev zelo važno vlogo. Nje pomen se je povzpelo do take višine, da si lesni delavec teh držav niti misliti ne more, kako bi brez nje izhajal. Če rabi na primer avstrijski lesni delavec pravni nasvet ali pravno pomoč, se obrne na svojo strokovno organizacijo. Ako zabrede

v stiske in rabi podpore, se obrne na svojo strokovno organizacijo, ker ve, da ta organizacija, v katero je svoje tedenske prispevke redno plačeval, mu podpore odrekla ne bo. In ako je brez dela, se ne obrne nikamor drugam, kakor na svojo strokovno organizacijo. Zlasti poslednje smatra za silno važno, zakaj? Avstrijski, čehoslovaški, nemški itd. lesni delavec prav dobro ve, da tisti, kdor odločuje na delavnem trgu, ima vso situacijo v rokah. Posredovanje dela potom strokovne organizacije se je v teh državah razvilo samo ob sebi brez vsakega hrušča. Lesni delavci na podlagi tozadevnih svojih sklepov so enostavno prenehali povpraševati osebno pri delodajalcih. Posledica tega je bila, da so gospodje delodajalci — hočeš, nočeš, moraš — privadili obračati se na delavsko strokovno organizacijo. Težko in trdo je šlo, a šlo je. Delodajalci so sicer robantili, zabavljali in kričali, da jih delavci terorizirajo, pomagalo pa ni vse skupaj nič. Če so rabili mizarjev in drugih lesnih delavcev, so jih sicer dobili in jih dobivajo še danes, toda potom posredovanja delavske strokovne organizacije. Kako pa je v tem pogledu pri nas? Po dolgih petih letih, odkar se je izvršil državni preobrat, smo za tiskarji lesni delavci prvi dospeli tako daleč, da smo si na zgodovinskem majskem kongresu položili temelje za ustanovitev strokovne organizacije, koja je poklicana, da objame ter sprejme v svoje okrilje vse lesne delavce Jugoslavije. Zveza lesnih delavcev Jugoslavije se sicer nahaja v prvih početkih svojega razvoja, ali ne glede na to, da se nam zdi potrebno, da funkcionarji vseh krajev naše zveze obračajo vso svojo pažnjo na to, da se bo takoj v početku uvajalo posredovanje dela potom naše strokovne organizacije. Zveza lesnih delavcev je bojvena organizacija, koje naraven poklic je voditi proletarijat lesne stroke po obširnih, ves svet obsegajočih poljanah razredne borbe. Razredna borba nam ne sme postati prazna beseda, ki radikalno zveni, nasprotno se nam zdi, da bomo sebi in vsemu proletarijatu več koristili, če ne bomo mlatili prazno slamo v obliki morja radikalnih besed, zato pa tem intenzivnejše delovali v smislu proletarske borbe. In ker je propad med proletarijatom in posedujočim razredom nepremostljiv, o kakih kompromisih ali izravnavi svet pretresujočega spora ne more biti govora, in ker za nas lesne delavce, ki nismo nič družega kakor del svetovne proletarske družine, velja ista parola in veljajo ista načela, zato tudi za nas velja ta borba kot čista proletarska in razredna brez premirja in brez miru. Ako pa hočemo delati v smislu izrečenih besed v interesu našega članstva ter stremiti za zvišenim ciljem končne premoči in zmage proletarijata, se bomo morali dejansko posluževati vseh sredstev obsežne in široko zasnovane strategije modernega strokovnega pokreta in polagati važnost na vsako še tako neznatno stvar. Posredovanje dela, ki ga imamo na misli, se marsikateremu površnemu opazovalcu zdi postranskega pomena, pa ni. Če se v to vprašanje le količkaj zamislimo, pridemo na sled, kako včasih naravnost absolutno odločujejo mizarški mojstri in drugi podjetniki lesne stroke, ker delavci stoje glede posredovanja dela na stališču desinteresa. Posledica tega je, da prihajajo v nevarnost težko priboreni kolektivni dogovori. Delodajalcu se daje prilika, da zamenjava delavce in na novo sprejetim daje manjše plače kakor so jih imeli odpušteni po pogodbi. Ni nas treba biti prav nič strah javno priznati, da včasih kaže enega ali drugega izmed delodajalcev učiti, kako se dogovorjene in sklenjene pogodbe ne sme kršiti. In kako naj pridemo raznim domišljijam ter šikanam kakega prenapetega delodajalca v okom, če si lesni delavci pri njemu tako-rekoč kljuko podajajo.

Prihaja pa še neko drugo vprašanje v poštev in to vprašanje je silno principijelnega značaja. Kot proletarska, borbena

strokovna organizacija si niti predstavljati ne moremo razredni značaj te organizacije, če bi prepuščevali odločevanje nad našim edinim kapitalom, ki ga kot proletarci imamo — nad našo delavno silo. Ko se je v Ljubljani na primer začelo govoriti med lesnimi delavci o lastnem posredovanju, gospodje pri Zvezi mizarjskih podjetij in mizarjske zadruge niso zastoj zakričali. Gospodje so takoj zaslutili, da pomenja lastna posredovalnica mizarjev in strojnih delavcev sredstvo, katero jih, ako se od strani delavcev dosledno izvaja, zadene v živo. Kdor bi danes izmed lesnih delavcev hotel tajiti nujnost lastnega posredovanja svoje lastne delovne moči, ta bi se pač odlikoval po silni kratkovidnosti. Kaj pa je treba za uvedbo lastnega posredovanja? Nekateri sodrugi se predstavljajo to reč silno težko, pa ni. Težka je le v toliko, ker nam manjka še vedno ona zavest skupnih interesov in zavesti. Tako kakor so se navadili delodajalci drugod prihajati v strokovno organizacijo po potrebne delovne sile, tako bodo prihajali, to se pravi prihajati bodo morali tudi pri nas, če se jim ne bo prihajal nihče ponujati. Predpogoj temu vsemu pa je dobra strokovna organizacija, ki se bo vedno znala ubraniti posameznim parazitom, ki niso doprinesli ničesar, vendar pa bi hoteli uživati sadove požrtvovalnosti drugih. Danes je marsikdo izmed mizarjev, ki prihajajo v Ljubljano, razočaran, ko izve, da za njega ni prostora in ni dela, če se ne izkaže vsaj s trimesečnim članstvom. Takí elementi nam povzročajo dosti neprilik, zato ker se kar na tistem mislijo v to ali ono delavnico vtihotapiti. Vemo, da tudi pri največjem naporu ni mogoče zahtevati, da bi vse na mah tako funkcioniralo, kakor bi to v interesu vseh lesnih delavcev bilo želeli. Vso grajo pa zaslužijo oni posamezniki med nami, ki so organizirani, a navzlic temu, kadar to prilika nanese, ne pridejo k organizaciji, temveč mislijo, da je delo več vredno, če si ga priberajo sami.

Prevelika ponižnost, skromnost in indolenca zlasti nas slovenske lesne delavce tako tepe, da se tega pri naši suženjski naravi niti ne zavedamo. Rdečica sramu človeka obliva ob neprestanih pritožbah iz Hrvatske, zlasti iz Zagreba. Lesni delavci iz Slovenije so to, ki prihajajo tja, pa ne da bi se javili recimo v Zagrebu v strokovni organizaciji, temveč gredo kar na svojo pest od delavnice do delavnice toliko časa beračiti, da najdejo delo. Razume se, da so skromne slovenske duše hrvatskim delodajalcem dobro došle za znižanje plač. Da take nezvane goste hrvatski sodrugi lesni delavci ne gledajo ravno prijazno, je pač jasno. Običajno se potem zgodi, da hrvatski sodrugi takega slovenskega „kolega“ po vsej pravici iz delavnice postavijo pod kap, ravnokako kakor bi se to zgodilo vsakemu neorganiziranemu lesnemu delavcu iz Hrvatske v Ljubljani. Vrhu vsega tega pa se v zadnjem času še opaža, da prihajajo številni lesni delavci iz Primorja v Slovenijo in Hrvatsko — ne organizirani. S tem ni rečeno, da lesni delavci ne bi smeli potovati iz Slovenije na Hrvatsko in obratno. Pot je gotovo vsakemu prosta, nikoli pa tako potovanje ne bi smelo biti usmerjeno tako, da bi se dajala delodajalcem prilika zlorabe v konkurenčne svrhe naperjene v prvi vrsti proti lesnim delavcem samim. Ako torej kam potuješ, nikar sam ne hodi povpraševati za delo k delodajalcem, tvoja pot naj te vodi vselej in povsod v prvi vrsti izključno le v strokovno organizacijo. V strokovni organizaciji ti bodo sodrugi povedali, če je v dotičnem kraju delo ali ne. Če ni v dotičnem kraju noben spor in je delo na razpolago, tedaj ti bodo sodrugi povedali, kaj ti je storiti, če dela ni, dobiš podporo in pojdi dalje.

Veliko sitnosti in tudi sporov si lesni delavci bomo prihranili takrat, ko se bomo naučili pravilno ceniti pomen posredovanja svoje lastne delovne sile. Predpogoj vsemu temu je sistematično organiziranje in vzganjanje vsega lesnega delavstva.

Dopisi.

Strnišče pri Ptuj. Šikaniranje delavstva od strani nekaterih gospodov pri Čučkovih podjetjih se je ponovno pričelo. Nekaj časa je izgledalo, da so se ti gospodje poboljšali, pa ni tako, ker grebenček jim je začel zopet rasti. Odpuščanje delavstva iz malenkostnih vzrokov je zopet na dnevnem redu. Za temi malenkostnimi vzroki se pa skriva nekaj družega, o tem smo trdno prepričani in gotovi, kakor je gotovo, da bo organizacija proti krivičnemu postopanju nastopila s sredstvi, ki bodo gotovo učinkovala. Če nekateri naduteži ne vedo, jim bo delavstvo potom organizacije povedalo, kaj je pravica in kje se začne krivica. Ravno tako jim bo tudi pojasnilo mejo, do katere lahko zahtevajo od delavstva izpolnjevanje dolžnosti in pa to, da so tudi gospodje, ki jih imamo v mislih, dolžni delavstvo rešpektirati. Če se oni med seboj ne razumejo, je to njih zadeva, delavstvo pa ne bo dopustilo, da se zaradi njih medsebojnih preprirov in osebne konkurence šikanira in zapostavlja delavstvo. Gospodu podjetniku pa, ki tako rad govori o dolžnostih delavcev, prav resno svetujemo, naj se nekoliko več pobriga tudi za dolžnosti drugih in naj jim pove, da so delavci siti šikan, posebno takih, ki izvirajo iz njih osebnih sporov ali pa iz osebne mržnje do enega ali družega delavca. Vsi skupaj pa vzemite na znanje, da bo organizacija najodločneje nastopila proti zapostavljanju delavcev iz vzrokov, ki dišijo po nacionalizmu. In končno še to: Če mislite, da domače delavstvo ni solidarno z inozemskimi delavci, pa naj bodo ti Čehi, Nemci in magari Turki, se zelo motite. Tudi se motite, če mislite, da vam bo šlo delavstvo, domače in tuje, na lim, ki mu ga z intrigami nastavlja. O ne, to se ne bo zgodilo, temveč zgodilo se bo nekaj drugega. Namreč to, da bo organizacija poskrbela, da bo zunanje delavstvo informirano kako je v Strnišču, in da bo zvedelo, da v Strnišču niso sami „boljševiki“ — kakor je neki gospod v vulgarnem smislu naziva „boljševik“ pridigal češkimi delavcem, preden so potovali iz Češkega v Strnišče — marveč, da je v Strnišču zavedno delavstvo, ki se zaveda dolžnosti, ki pa hoče tudi pravice in ki od inozemskih delavcev ne želi ničesar družega, kakor proletarsko solidarnost. To, gospodje, se bo zgodilo gotovo kakor amen v očenašu!

Inserat. Neki sodrug mizar nam piše: Dolgo sem premišljeval ali je vredno priobčiti našemu listu ali ne, končno pa sem prišel do zaključka, da ni le vredno, ampak naravnost potrebno, ker stvar, za katero gre, daje misliti. Nekoč mi pride v roke „Slovenski Narod“. Bila je to številka tega lista z dne 6. maja 1923. Ko pa ta buržuazni list pregledujem, se mi ustavi oko nad inseratom, ki se je glasil:

Mlad mizar, ki se je učil že dve leti in osem mesecev, bi rad vstopil v delo v kaki prvovrstni delavnici, da bi se boljše izučil. Plača je postranska stvar. Naslov pove uprava „Slovenskega Naroda“.

Ta inserat pove mnogo. Da se je mizarju učiti vedno, to vemo, ali ponujati se na tako sramoten način pa vendarle ni na mestu. Iz inserata je razvidno, da ima fant veselje do mizarstva, moral pa je imeti najbrže to smolo, da se tekom učne dobe ni učil, ampak da je svojemu učnemu mojstru moral hlapčevati. Sedaj pa, ko je postal prost, je spoznal, da možda niti kline od obliča nabrusiti ne zna, zato se ponuja zastoj, ker pravi, da je plača postranska stvar. Za nas pa plača ni postranska stvar, in če misli fant nam delati na tak način konkurenco, tedaj se zelo moti. Zadevo naj si uredi s svojim očetom, ki je mirne vesti gledal, kako je gospodu mojstru tekom učne dobe nadomestoval deklo ali hlapca, in pa z učnim mojstrom

samim. Inerat pa tudi dokazuje, kakšne vrste mizarških mojstrov v Sloveniji imamo. Ravno taki mojstri pa si ob raznih prilikah prisvajajo največ pravice govoriti o nesposobnosti mizarških pomočnikov. Če bi imel tak „kravtar“ le količkaj vesti, tedaj bi fanta vsaj nekaj časa še pridržal, da bi popravil to, kar je tekom učne dobe na njem zagrešil. Tako pa ga je najbrže takoj odslovil in na mesto njega sprejel zopet novega učenca. Da bi pa mi za tako frivolno kvarjenje mladih ljudi nosili posledice, tega pač noben pameten človek od nas zahtevati ne more. Skrajni čas bi že bil, da bi se obrtne oblasti zganile in napravile konec takemu brezvestnemu postopanju izkoriščevalcev učencev.

Shodi.

Stari trg pri Ložu. V soboto dne 18. avgusta 1923 se je vršil v Starem trgu pri Ložu shod lesnih delavcev, kateremu je kot poročevalec prisostvoval tudi s. Bradeško. V svojih izvajanjih se je v poglavitnem pečal s položajem lesnoindustrijskega delavstva in lesne industrije kot take. Žal, da se dandanes ravno v lesnoindustrijskih podjetjih zakoniti osemurni delovni čas na uprav kričeči način krši. 10 do 12 urno dnevno delo ni nič redkega. V mnogih slučajih nosijo na predolgem delovnem času največji del krivde baš delavci sami, ker so še vedno napačnega mnenja, da je dolgi delovni čas predpogoj izdatnejšim zaslužkom tako, kakor jim to delodajalci neprestano sugerirajo — razume se v svojo korist. Zakon o zaščiti delavcev sicer imamo, bore malo pa se brigamo za to, da bi ne ostajal samo na papirju, ampak da bi se ga tudi izvajalo. Če mnogi lesni delavci morda mislijo, da se bo kdo drug zavzemal za določbe zakona o zaščiti delavcev, se hudo motijo. Seveda je vsakemu smotrenemu delu prvi predpogoj jaka in čvrsta strokovna organizacija, brez katere ni misliti na ureditev materijelnega položaja, ne na kulturni napredek, še manj pa na to, da bi se ozirali na vsebino in določbe zakona o zaščiti delavcev. Strokovno organizacijo je torej oživeti, podkrepiti ter izgraditi tako, da v njej ne bo manjkalo nihče izmed onih, ki v lesnoindustrijskih obratih prodajajo svojo delovno silo kapitalistom za bori košček suhega kruha. Skrajni čas je, da se preneha z gledanjem od strani v pričakovanju, da bo zrelo jabolko samo ob sebi padlo v naročje. Ne bo ga, če sami ne sežemo ponj! Vsak strokovno organiziran lesni delavec naj si vzame toliko muje, da bo pridobil še enega in ta zopet enega in kmalu bo nastalo drugo veselejšo vrvenje, katero bo vsakemu prineslo tudi večji košček kruha, ki ga lesni delavci potrebujejo kakor riba vode. Pa tudi podjetniki bodo upoštevali delavce, kar sedaj ni slučaj, za to ker se slabosti delavcev zavedajo bolje nego delavci sami. Ta slabost je raztepenost. Vam, prijatelji v Starem trgu, svetujemo: lotite se dela, ker je poštenih delavcev nevredno, vdajati se brezbrizno svoji usodi. Bodimo celi možje.

Milanov vrh. Tu se je vršil shod lesnih delavcev v nedeljo dne 14. avgusta 1923, kateremu je istotako prisostvoval s. Bradeško, ki je tudi tam govoril zbranim o položaju lesnih delavcev in pomenu strokovne organizacije.

Sodrugom na Milanovem vrhu se je izpolnila želja, ustanovila se jim je namreč podružnica. Po govoru poročevalca so bili nastopni sodrugi izvoljeni v odbor: Franc Šafer, predsednik; S. Bibon, blagajnik; Anton Ožbalt, tajnik, ter Lipe Rujler, Josip Turk, Anton Turk, Franc Trudot in Franjo Turk, odborniki.

Naloga novega odbora bo, da v prvi vrsti poskrbi za pristop vseh v okolišju vposlenih lesnih delavcev v strokovo orga-

nizacijo in vzdržuje novo ustanovljeno podružnico na višku discipline, katera mora brezpogojno vladati v vseh strokovnih organizacijah. Članstvo naj se v vseh zadevah ne le na svoje zaupnike obrača, tudi pomaga naj jim. Neumorno delo roko v roki je oni vzvišeni poklic strokovnih organizacij, ki pomaga uresničevati idejale proletarijata.

Na delo torej, da bomo veliki in močni.

Društvene vesti.

Člani centralnega odbora „Zveze lesnih delavcev Jugoslavije“, pozor! Redne seje ožjega centralnega odbora „Zveze lesnih delavcev Jugoslavije“ se vrše vsako soboto točno ob 3. uri popoldne v prostorih tajništva, Šelenburgova ulica 6/II, prva vrata na desno.

Dolžnost vseh članov odbora je, da se sej zanesljivo in točno udeležujejo.

Ljubljana. Polletni občni zbor ljubljanske podružnice lesnih delavcev se vrši dne 16. septembra 1923 v salonu gostilne pri „Levu“. Občni zbor se prične točno ob 9. uri dopoldne. Dnevni sed bo: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora; 2. poročila: predsednika, tajnika, blagajne, kontrole; 3. volitev odbora in 4. raznoterosti.

Lesne delavce Ljubljane in okolice pozivljemo, da se v nedeljo 16. septembra t. l. polletnega občnega zbora v polnem številu udeležijo.

Odbor.

Vsemu članstvu! V soboto dne 1. septembra 1923 zapade v plačilo prispevek za 36. teden. Pazite, sodrugi, da boste s svojimi prispevki na tekočem.

Svarilo!

Mizarji in strojni delavci pod nobenim pogojem ne potujete v Zagreb, ker so tam v posameznih podjetjih nastali difference in se nahajajo tamošnji mizarji in strojni delavci pred splošnim pokretom.

Žagarji in gozdni delavci, ne dajte se izvabiti v Okučane. **V Sisku** se nahajajo mizarji in strojni delavci pred pokretom. Ne hodite tja!

V Karlovcu, Osjeku in Mitrovici vlada brezposelnost; tudi tja ne hodite.

Razno.

Stavka rudarjev Trboveljske premogokopne družbe v Trbovljah, Zagorju, Hrastniku, Kočevju, Rajhenburgu in Hudi jami traja dalje. Sodrugi, podpirajte stavkujoče rudarje!

Stavka mornarjev na Jadranu traja istotako dalje. Ne odrekajte jim pomoč.

Železnice zopet dražje. Z dnem 15. septembra 1923 stopijo v veljavo nove zvišane tarife na železnicah. Za potnike na brzovlakih bo vsak kilometer vožnje za posamezno osebo veljal in sicer v I. razredu Din 1.20, v II. razredu 90 p, v III. razredu 60 p. Na osebni in mešanih vlakih bo cena za osebo v I. razredu 90 p, v II. razredu 60 p in v III. razredu 30 p. Poleg tega se bodo nekatere tarife za prevoz blaga povišale za 100, nekatere za 30 %.

Kdo bo vse to plačeval? Producenti blaga ne, trgovci tudi ne, ampak delovno ljudstvo. Država, namesto da bi pritiskala na draginjo, jo s svojim konfuznim gospodarstvom povečava. Pravijo, da je letošnja letina dobra, v naprej pa skrbe za to, da bo kruh navzlic dobri letini dražji. Potem se čudijo, da so delavci nezadovoljni.

Lastnik in izdajatelj „Osrednje društvo lesnih delavcev“ v Ljubljani. Odgovorni urednik Kavčič Tomaž. — Tiskarna J. Pavliček, Kočevje.